

مجلات رشد

ضامن طراوت و پویایی

تعلیم و تربیت

فرزندان ایران

◀ در یک نگاه ▶

«**رشد**» عنوان مشترک ۳۶ عنوان مجله است که در دفتر انتشارات و فناوری آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی - زیرمجموعه وزارت آموزش و پرورش - منتشر می‌گردند. مجلات رشد که پیش از پیروزی انقلاب اسلامی تحت عنوان «پیک» منتشر می‌شدند، پیشینه‌ای بیش از نیم قرن دارند و می‌کوشند با ارائه تازه‌ترین و غنی‌ترین مطالب علمی، جذاب‌ترین داستان‌ها و لطیف‌ترین شعرها و... بر طراوت و پویایی فضای تعلیم و تربیت کشورمان بیفزایند.

کودکان پیش‌دبستان تا کارشناسان بزرگسال در حوزه‌های گوناگون علوم مخاطبان مجلات رشد هستند.

نشریات آموزشی و تربیتی رشد در چارچوب «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» اهداف زیر را دنبال می‌کنند:

۱. تکمیل و تقویت برنامه‌های آموزشی و تربیتی؛
۲. ارتقای دانش عمومی و مهارت‌های زندگی؛
۳. تقویت همبستگی اجتماعی و هویت دینی و ملی؛
۴. رشد استعداد، ابتکار، خلاقیت علمی و ذوق و سلیقه فرهنگی؛
۵. فراهم ساختن فرصت تفریح و سرگرمی و نشاط؛
۶. کمک به تبادل تجارب و تقویت ارتباطات فکری و فرهنگی.

هشت عنوان از مجلات رشد به دانش‌آموزان اختصاص دارند که عبارتند از:

۱. رشد کودک، برای دانش‌آموزان پیش‌دستانی و اول ابتدایی؛
۲. رشد نوآموز، برای دانش‌آموزان دوم و سوم ابتدایی؛
۳. رشد دانش‌آموز، برای دانش‌آموزان چهارم و پنجم ابتدایی؛
۴. رشد نوجوان، برای دانش‌آموزان دوره اول متوسطه؛
۵. رشد جوان، برای دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه؛
۶. رشد ریاضی برهان متوسطه ۱، برای دانش‌آموزان دوره اول متوسطه؛
۷. رشد ریاضی برهان متوسطه ۲، برای دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه؛
۸. رشد هنر جو، برای دانش‌آموزان هنرستانی (رشته‌های فنی حرفه‌ای و کار دانش).

کارکردهای مجلات رشد

●●● کمک به رشد متوازن استعدادها

مجلات رشد، با در نظر گرفتن ساحت‌های ششگانه تعلیم و تربیت، به رشد متوازن استعدادها و دانش و مهارت زندگی مخاطبان کمک می‌کنند.

داستان‌ها، حکایت‌ها، اسطوره‌ها، افسانه‌ها و قصه‌های حماسی و پهلوانی، از جمله آثاری هستند که کودکان و نوجوانان از مطالعه آن‌ها لذت می‌برند. چرا که این قبیل مطالب با ارائه مصادیق در حوزه هر یک از ساحت‌های فوق، در واقع مانند «شبهه‌ساز زندگی» عمل می‌کنند و علاوه بر تقویت ارزش‌های اخلاقی، قدرت تحمل آن‌ها را در برخورد با چالش‌های زندگی افزایش می‌دهند.

کمک به خودشناسی، توسعه دیدگاه نسبت به جهان پیرامون، تفکر انتقادی و هم‌ذات‌پنداری مخاطب با قهرمانان و الگوها از جمله مواردی هستند که در طراحی محتوای مجلات رشد در نظر گرفته می‌شوند.

کودک

●●● تقویت سواد خواندن، خلاقیت و ذوق هنری

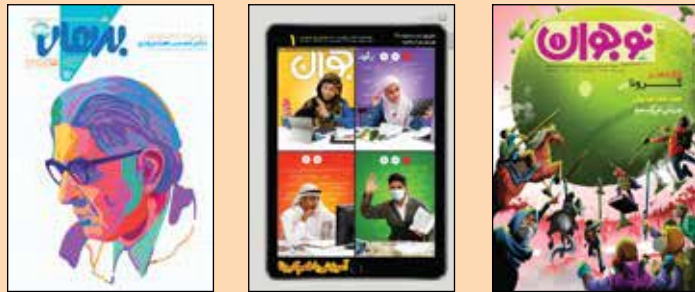
مجلات رشد با استفاده از گرافیک پویا و تصویرگری جذاب و عکس‌های مناسب، علاوه بر افزایش گیرایی محتوا، در اصلاح و ارتقای سواد و ذوق بصری و ابعاد زیبایی‌شناختی دانش‌آموزان مؤثرند. افزایش سواد بصری و درک لذت‌های تصویری از رهاوردهای شکلی مجلات رشد است.

نوآموز

●●● تسهیل و تسریع رشد ذهنی و ایجاد فرصت‌های خلاق یادگیری

مجلات رشد براساس توانایی‌ها، علایق و نیازهای دانش‌آموزان تولید می‌شوند و سعی می‌کنند علاوه بر تقویت عادت به مطالعه و افزایش شناخت و آگاهی دانش‌آموزان، امکان رویارویی با مسائل پیچیده امروز جامعه و جهان را در آنان ایجاد کنند. در پرتو این شناخت، دامنه درک آنان از قابلیت‌های خود، باورهای دینی و انقلابی، واقعیت‌های پیرامونی و محیطی گسترش می‌یابد و مهارت‌های ایجاد ارتباط سالم با دیگران را می‌فهمند.

رشد برای رشد

●●● توسعه فرهنگ مطالعه و برانگیختن روحیه جست وجوگری

علاقه به مطالعه از کودکی شکل می گیرد. مجلات رشد تجربه‌های شیرین مطالعه را در دانش آموزان رقم می‌زنند و میل به مطالعه و پژوهش را در آنان تقویت می‌کنند. بویژه با راهنمایی مربیان گرامی، این مجلات در آموختن شیوه‌های پژوهش و افزایش روحیه جست‌وجوگری و شناخت پدیده‌های هستی، تأثیرگذار خواهند بود. دوران کودکی تعیین‌کننده مسیر زندگی آینده افراد است. مجلات رشد می‌کوشند مخاطبان خود را با دنیای پیرامون خویش آشنا سازند و آنان را برای ایفای نقش‌های اجتماعی در آینده‌ای نه‌چندان دور آماده نمایند.

●●● افزایش دانش و وسعت نگرش

مجلات رشد به دلیل پرداختن به تمام حوزه‌های علوم، معارف، هنرها و مهارت‌های بشری، باعث افزایش دانش و وسعت نگرش دانش آموزان می‌شوند.

●●● توسعه دانش و مهارت‌های فنی

مجلات رشد در اشاعه دانش‌های علمی و فنی و نشان دادن وجوه گوناگون، جذاب و شگفت‌انگیز جهان پیرامون به دانش آموزان مؤثرند. صفحات علمی در کنار متون داستانی و شعر – که استعدادهای ادبی و تخیلی مخاطبان را شکوفا می‌کند – جنبه‌های پژوهشی، علمی و فنی آنان را بارور می‌سازد.

صفحات آثار مخاطبان، باعث تهییج در جهت نوشتن و جوشش ذوق ادبی و هنری آنان می‌گردد. در ضمن، داستان‌های علمی – تخیلی، رویکردی آینده‌نگر دارند و بر پایه کشفیات علمی شکل می‌گیرند. چه بسا، جرقه‌های بسیاری از اختراعات فردا در دامنه خیال‌پردازی‌های داستان‌های امروز در ذهن دانش آموزان پدید آید.

●●● بهبود مهارت‌های ارتباطی و رفتاری

هزاره سوم را باید «هزاره رسانه‌ها» دانست. به‌ویژه رسانه‌های دیجیتال و دیداری – شنیداری، در تغییر هویت ملی و دینی مخاطبان، تأثیر غیرقابل‌انکار دارند. مجلات رشد قادرند با آشنا کردن دانش آموزان با

مفاهیم و نشانه‌های هویت ملی و دینی و معرفی مهارت‌ها و آداب زندگی سالم، با استفاده از آموزه‌های وحیانی و یافته‌های نوین روان‌شناسی و ایده‌های خلاق و زبان گیرا و نثر روان، در ترسیم الگوهای رفتاری مطلوب بکوشند. قطعاً این مسئله، در کاهش ناهنجاری‌ها و رفتارهای ضداجتماعی مؤثر خواهد بود و مسیر «اجتماعی شدن» بهتر و مطلوب‌تر دانش آموزان را فراهم خواهد ساخت.

●●● توسعه کتابخانه‌های کلاسی و مدرسه‌ای

مجلات رشد، علاوه بر تقویت روحیه پرسشگری در دانش آموزان، در صفحات «معرفی کتاب» آنان را به مطالعه آثار جدید و مفید، ترغیب می‌سازد. این مسئله، انگیزه استفاده دانش آموزان از منابع نوشتاری و کتاب‌های کتابخانه کلاسی و مدرسه‌ای را تقویت می‌کند.

در ضمن، با معرفی آثار مفید و مرتبط با برنامه درسی، برای مدیران مدارس به‌عنوان «راهنمای تهیه منابع مناسب برای کتابخانه‌ها» نقش آفرین خواهند بود.

●●● آشنایی با میراث علمی و ادبی ایران و جهان

آشنایی دانش آموزان با آثار نویسندگان و شاعران ایرانی و دستاوردهای هنری، ادبی و علمی سایر ملل، گسترش‌دهنده افق دید آنان است. مجلات رشد با ارائه نمونه‌های درست و دقیق این آثار به همراه تصویرهای متناسب با فرهنگ اسلامی، نیازهای مخاطبان را در این زمینه تامین می‌کنند.

●●● زیباسازی محیط مدارس

استفاده از تصاویر و عکس‌های مجلات رشد در تابلوهای مدارس، ضمن ایجاد نشاط و تنوع در زمان‌های یادگیری، منجر به زیباسازی محیط مدارس و تقویت حس زیبایی‌شناختی دانش آموزان می‌گردد.

●●● ایجاد و تقویت همبستگی اجتماعی

مجلات رشد با تجزیه و تحلیل مسائل زندگی جمعی و اشاعه مبانی عقیدتی و ارزشی و انقلابی، زمینه ایجاد و تقویت همبستگی اجتماعی را فراهم می‌سازند.

●●● پاسخ به پرسش‌ها و انتقال تجربه‌ها

مجلات رشد علاوه بر ایجاد فرصت سرگرمی و تفریح و خواندن برای «لذت بردن»، به تعمیق شناخت مخاطب از پدیده‌های جهان آفرینش و یافتن پاسخ برای پرسش‌های دانش آموزان کمک می‌کنند. به عبارت دیگر قدرت درک و تحلیل آنان را افزایش می‌دهند و از این رهگذر، زمینه بحث‌های علمی میان دانش آموزان و معلمان را فراهم می‌سازند.

●●● تقویت نقش تربیتی معلمان و خانواده‌ها

نقش تربیتی معلمان و خانواده‌ها در ایجاد عادت به مطالعه و خواندن، بی‌پدیل است. محتوای مجلات رشد به‌ویژه در سنین آغازین دوره آموزش ابتدایی، به نحوی طراحی و تدوین شده است که همکاری جدی معلمان و خانواده‌ها را دامن می‌زند.

والدین و معلمان با استفاده خلاق از محتوای مجلات در فرایند یاددهی – یادگیری، می‌توانند محیط خانه و مدرسه را به محیطی انگیزشی و پویا تبدیل کنند.

●●● گسترش و پرورش فرهنگ نقد

نقد آگاهانه، دقیق، مناسب، به‌هنگام، به‌جا و کارآمد رویدادهای ادبی، هنری، اجتماعی و... زمینه گسترش و پرورش فرهنگ نقد و نقادی سالم و آگاهانه را فراهم می‌سازد. مجلات رشد با ارائه نقدهای سازنده، دانش آموزان را به پرسشگری، تحلیل، تفسیر، ارزشیابی و ارزش‌گذاری بر موضوع‌های گوناگون، ترغیب می‌کنند.

●●● آشنایی با هنرها و تقویت درک زیبایی‌شناسی

مجلات رشد با استفاده از عنصر «هنر» – که عرصه‌ای بی‌انتهاست – به آشنا کردن مخاطبان با هنرهای گوناگون و، بالا بردن سواد هنری و تالیف عواطف و احساسات و تقویت حس زیبایی‌شناسانه آنان اهتمام دارند. همچنین تصویرگران و طراحان گرافیک مجلات می‌کوشند با استفاده از عوامل تصویری همچون رنگ، عکس‌های جذاب، تصویرسازی، اینفوگرافیک، کاریکاتور

و نظایر آن، جذابیت محتوا را افزایش و ذوق هنری مخاطبان را پرورش دهند.

●●● کاهش بحران‌های روحی

مجلات رشد به‌ویژه در دانش آموزان نوجوان و جوان، ضمن توصیف حالات ویژه دوران بحران بلوغ، بریدن‌های عاطفی و دورگیری ذهنی آنان با خانواده، بیان روحیه‌های اعتراض‌گر، آرمان‌گرا و... در قالب‌های جذاب و اقناعی، زمینه «بهداشت روانی» و کاهش بحران‌های روحی آنان را فراهم می‌سازند.

●●● تقویت نقش تربیتی معلمان و خانواده‌ها

نقش تربیتی معلمان و خانواده‌ها در ایجاد عادت به مطالعه و خواندن، بی‌پدیل است. محتوای مجلات رشد به‌ویژه در سنین آغازین دوره آموزش ابتدایی، به نحوی طراحی و تدوین شده است که همکاری جدی معلمان و خانواده‌ها را دامن می‌زند.

والدین و معلمان با استفاده خلاق از محتوای مجلات در فرایند یاددهی – یادگیری، می‌توانند محیط خانه و مدرسه را به محیطی انگیزشی و پویا تبدیل کنند.

●●● گسترش و پرورش فرهنگ نقد

نقد آگاهانه، دقیق، مناسب، به‌هنگام، به‌جا و کارآمد رویدادهای ادبی، هنری، اجتماعی و... زمینه گسترش و پرورش فرهنگ نقد و نقادی سالم و آگاهانه را فراهم می‌سازد. مجلات رشد با ارائه نقدهای سازنده، دانش آموزان را به پرسشگری، تحلیل، تفسیر، ارزشیابی و ارزش‌گذاری بر موضوع‌های گوناگون، ترغیب می‌کنند.

●●● آشنایی با هنرها و تقویت درک زیبایی‌شناسی

مجلات رشد با استفاده از عنصر «هنر» – که عرصه‌ای بی‌انتهاست – به آشنا کردن مخاطبان با هنرهای گوناگون و، بالا بردن سواد هنری و تالیف عواطف و احساسات و تقویت حس زیبایی‌شناسانه آنان اهتمام دارند. همچنین تصویرگران و طراحان گرافیک مجلات می‌کوشند با استفاده از عوامل تصویری همچون رنگ، عکس‌های جذاب، تصویرسازی، اینفوگرافیک، کاریکاتور

صفحات مختص آثار مخاطبان، باعث تهییج در جهت نوشتن و جوشش ذوق ادبی و هنری آنان می‌گردد. آنها با ارسال آثار خود به مرکز بررسی آثار مجلات رشد، تحت آموزش مکاتباتی کارشناسان مجسرب این مرکز قرار می‌گیرند و به خلق آثار ادبی و هنری ترغیب می‌شوند. در ضمن، داستان‌های علمی – تخیلی که رویکردی آینده‌نگر دارند و بر پایه کشفیات علمی شکل می‌گیرند، چه بسا، جرقه بسیاری از اختراعات فردا را در دامنه خیال‌پردازی‌های داستان‌های امروز در ذهن دانش آموزان پدید آورد.

●●● غنی‌سازی اوقات فراغت

مجلات رشد با انتخاب مطالب تازه، علمی و کاربردی، کاربرد زبان ساده و شیرین، مشارکت دادن دانش آموزان در مقام خبرنگاران افتخاری و نویسندگان نشریه، استفاده از تکنیک‌های نوشتاری روزنامه‌نگاری، بهره‌گیری از معما، جدول، بازی، طنز و دیگر سرگرمی‌های علمی و... باعث غنی‌سازی اوقات فراغت و سرگرم کردن هدممند دانش آموزان می‌شوند.

●●● تعمیق فعالیت‌های پرورشی

مربیان و معلمان مدارس با استفاده از محتوای مجلات رشد در مناسبت‌ها، مراسم صبحگاه و فوق‌برنامه‌های تربیتی (همچون کلاس‌های مطالعه و تحقیق و پژوهش‌های گروهی)، می‌توانند در تعمیق فعالیت‌های پرورشی نقش آفرینی کنند.

همچنین استفاده از مجلات رشد در طرح «يوم» (برنامه ویژه مدرسه) می‌تواند به کارآمدی و اثربخشی این طرح و حرکت به سوی مدرسه‌محوری موثر باشد.

